

International General Certificate of Secondary Education
UNIVERSITY OF CAMBRIDGE LOCAL EXAMINATIONS SYNDICATE
in collaboration with
MINISTRY OF BASIC EDUCATION, SPORT AND CULTURE, NAMIBIA
AFRIKAANS AS A SECOND LANGUAGE 0548/5, 0556/5
PAPER 5 Oral Assessment
EXAMINER'S NOTES

OCTOBER/NOVEMBER SESSION 2002
Approx. 15 minutes

No additional materials are required.

TIME Approx. 15 minutes

TYD Ongeveer 15 minute

INHOUD

BELANGRIKE INLIGTING OOR DIE AFNEEM VAN DIE TOETS

Bladsy

NASIENSKEMA

Bladsy 8

MONDELINGE EVALUERING (Core en Extended)	A	Betroubare dogters	Bladsy 10
MONDELINGE EVALUERING (Core en Extended)	B	Verandering in leefstyle	Bladsy 11
MONDELINGE EVALUERING (Core en Extended)	C	Hoekom is daar oorloë?	Bladsy 12
MONDELINGE EVALUERING (Core en Extended)	D	Die huwelik	Bladsy 13
MONDELINGE EVALUERING (Core en Extended)	E	Die gelukkigste tyd in my lewe	Bladsy 14
MONDELINGE EVALUERING (Extended)	F	Kies 'n onderwerp	Bladsy 15

BELANGRIKE INLIGTING OOR DIE AFNEEM VAN DIE TOETS**ALGEMEEN**

1. Die mondelinge evaluering vind plaas in die tydperk voor die hoofeksamen soos gestipuleer is in die eksamenrooster. Elke sentrum moet self besluit op die mees geskikte datum vir die mondelinge eksamen.
2. Sentrums moet vroegtydig verseker dat die afneem van die mondelinge evaluering in 'n geskikte, afgesonderde lokaal gaan plaasvind en dat die bandspeler in 'n goeie werkende toestand is.
3. Sentrums moet hou by die datums wat vasgestel is vir die afhandeling van die mondelinge evaluering en vir die betydse deurstuur na die DNEA van die puntelyste en opnames sodat daar genoeg tyd is vir eksterne moderering om plaas te vind. Dit is uiters belangrik dat hierdie materiaal nie laat is nie.
4. Waar moontlik, moet daar slegs een eksaminator per sentrum aangewys word. Elke sentrum moet sy eie eksaminator aanwys. Gewoonlik is hierdie eksaminator een van die taalonderwysers, maar dit mag ook iemand wees wat nie aan die skool verbonde is nie. 'n Groep buurskole mag besluit om dieselfde persoon te kies om die eksamen in hul skole af te neem, in welke geval elke sentrum verantwoordelik sal wees vir die korrek ingevulde vorms en volledige opnames. (Die CIE/DNEA is nie verantwoordelik vir enige fooie wat aan 'n buitepersoon betaal moet word nie.)

By sentrums waar daar groot getalle kandidate is wat geëvalueer moet word en daar van meer as een eksaminator gebruik gemaak sal moet word, moet interne moderering plaasvind sodat al die kandidate tot dieselfde standaard geëvalueer word.

5. Elke sentrum sal 'n stel evalueringskaarte met aantekeninge vir die eksaminator ontvang. Eksaminatore/Onderwysers wat vir die afneem van die mondelinge evaluering verantwoordelik gaan wees, moet voor die afneem van die toets verseker dat hulle op die hoogte van die instruksies en inligting daarin vervat, is. Hierdie dokumente bly vertroulik en moet in veilige bewaring bly tot aan die einde van die eksamen.
6. Elke sentrum moet die volgende na CIE (of DNEA in die geval van Namibië) stuur: (a) kassette met die bandopnames van 'n verteenwoordigende groep kandidate; (b) voltooide MS1 vorms; (c) voltooide Opsommende Puntelyst(te) vir Mondelinge Evaluering (Oral Assessment Summary Form).

(a) Bandopnames van die kandidate

Elke sentrum sal verantwoordelik wees om 'n voorbeeld van die bandopnames van kandidate op kasset te verskaf. Die vereistes van die grootte van die voorbeeld van kandidate is agter op die Opsommende Puntelyst uitgespel.

Die onderwyser wat verantwoordelik is vir interne standaardisering van die sentrum moet verseker dat die voorbeeldopnames verteenwoordigend is van die hele spektrum van punte. Die opnames moet verteenwoordigend wees van punte van die hoogste tot die swakste punt. Waar daar meer as een onderwyser betrokke is, moet die voorbeeld dieselfde hoeveelheid geëvalueerde kandidate van elke onderwyser insluit.

Afdeling 15 bevat die instruksies vir die opnames van die voorbeeld wat ingestuur moet word. Die kassette, sowel as die ander relevante dokumente, moet na CIE (of DNEA in die geval van Namibië) gestuur word. Die voorbeeldkandidate wie se mondelinge evaluering opgeneem is, se besonderhede moet duidelik op die kassette aangedui word.

(b) MS1 Vorm

Die rekenaargedrukte puntelys vir evaluering wat deur die skool voltooi word, bestaan uit drie dele:

- die boonste kopie moet in die aparte koevert na CIE (of DNEA in die geval van Namibië) versend word.
- die middelste kopie (dit is vir gebruik deur die eksterne moderator) moet apart, maar saam met die kasset met die voorbeeldkandidate se opnames en die Opsommende Puntelys na CIE (of DNEA in die geval van Namibië) versend word.
- die laaste kopie moet by die sentrum bewaar word ingeval stukke deur die pos verlore raak of vir verdere navrae, tot nadat die uitslae gepubliseer is.

Die MS1 Vorm moet voltooi word deur die punt van elke kandidaat vanaf die kolom vir Totale Punt op die Opsommende Puntelys, op hierdie vorm oor te dra.

(c) Opsommende puntelys vir Mondelinge Evaluering (Oral Assessment Summary Form)

Hierdie dokument word gebruik om elke kandidaat se punt in die verskillende kategorieë in te dra. Instruksies vir die invul van hierdie dokument word op die agterkant van die vorm gegee. Hierdie vorm, die MS1 en die kassette met die opnames van die voorbeeldkandidate moet saam ingestuur word.

Maak asseblief seker dat al die punte korrek opgetel is. Die Opsommende Puntelys vir Mondelinge Evaluering moet punte vir elke kategorie en van elke kandidaat aandui, nie slegs dié wat gekies is as die voorbeeldkandidate nie. Plaas asseblief 'n asterisk (*) langs die name van die kandidate wie se opnames gekies is as die voorbeeldgroep.

7. Die kassette met die opnames van die voorbeeldgroep kandidate, die voltooide MS1 en die Opsommende Puntelys vir die Mondelinge Evaluering moet sou gou as moontlik na die afhandeling van die mondelinge evaluering by elke sentrum aan CIE (of DNEA in die geval van Namibië) versend word. Moenie wag vir die sperdatum voordat dit versend word nie.

DIE AFNEEM VAN DIE MONDELINGE EVALUERING

8. Die afneem van die mondelinge evaluering behoort as volg te geskied:
- (A) Skakel die bandopnemer aan. Gee die kandidaat se naam en eksamennommer. Verwelk die kandidaat en verduidelik kortliks wat in die verloop van die evalueringssessie gaan gebeur.
  - (B) Opwarmingsfase: lei 'n algemene bespreking deur die kandidaat 'n paar vrae oor homself/haarself, die skool, ensovoorts, te vra om hom/haar so gewoon te laat raak aan die eksamensituasie. Die doel van hierdie afdeling is om die kandidate op hul gemak te stel. Hierdie afdeling behoort tussen 2 - 3 minute te duur.
  - (C) Oorhandig die Evalueringskaart aan die kandidaat. Dit moet plaasvind nadat die opwarmingsfase plaasgevind het. Enige onduidelikhede moet tydens hierdie fase opgeklar word. Dit word gevolg deur 'n kort periode waartydens die kandidaat voorberei (ongeveer 2-3 minute) en waartydens die kandidaat die geleentheid gebied moet word om vrae te vra. Kandidate mag nie toegelaat word om tydens hierdie fase enige aantekeninge te maak nie (behalwe in gevalle waar die eksaminator op Evalueringskaart F besluit het). Die bandopnemer mag aangeskakel bly, of afgesit word tydens hierdie fase. As die bandopnemer afgesit word, moet die eksaminator net aankondig: "Die bandopnemer sal nou vir 'n rukkie afgesit word." Dit is baie belangrik dat die moderator sal weet dat die kandidaat die tydjie gegun gaan word om homself/haarself voor te berei.
  - (D) Die hoofgedeelte van die toets: die gesprek gebaseer op die Evalueringskaarte. Die eksaminator of die kandidaat kan met die gesprek begin. (Die aantekeninge op elk van die Evalueringskaart gee aanduidings van vrae en moontlike aspekte wat tydens die gesprek aangeroe kan word.) Hierdie afdeling van die toets moet ongeveer 8 - 10 minute duur. (As daar op Evalueringskaart F besluit is, behoort die grootste deel van die toets te bestaan uit die deel waartydens die kandidaat vir ongeveer 5 minute praat oor die onderwerp, gevolg deur vrae deur die eksaminator.)

Die totale tysduur van die mondelinge evalueringstoets, van die begin af (B) tot aan die einde (D), behoort ongeveer 15 minute te duur.

Neem kennis dat alhoewel (A) tot (D) op band opgeneem moet word, slegs (D) geëvalueer moet word.

Die mondelinge evalueringstoets mag slegs in Afrikaans afgeneem word.

9. Gedurende die afneem van die mondelinge evaluering moet eksamenomstandighede deurentyd in die lokaal gehandhaaf word. Genoegsame toesig moet voorsien word sodat kandidate wat die eksamenlokaal verlaat na afneem van die toets, nie met die ander kandidate wat wag om geëvalueer te word, kan kommunikeer nie.
10. Geen ander persoon, behalwe 'n ander onderwyser/eksaminator of afgevaardigde van CIE of die DNEA, behoort gedurende die afneem van die toets in die lokaal toegelaat te word nie.
11. Kandidate mag individueel of in pare geëksamineer word. In gevalle waar pare geëksamineer word, is dit van uiterste belang dat die eksterne moderator te alle tye presies weet wie wanneer praat. Dit kan bereik word deur twee kandidate te kies wie se stemkwaliteite 'n beduidende verskil toon (bv. 'n seun en 'n dogter). Vermoed dit om twee kandidate wat dieselfde noemname het in dieselfde paar te kies.

12. Kandidate mag nie toegelaat word om enige aantekeninge in die eksamenlokaal in te teken. Die woordboeke te raadpleeg nie. (Slegs wanneer Evalueringskaart F gekies is, mag die kandidate gedurende die sessie aantekeninge maak. In so 'n geval moet die eksaminator verseker dat die aantekeninge ingeneem en vernietig word.)
13. 'n Verskeidenheid van onderwerpe word voorsien en die eksaminator (nie die kandidaat nie) sal die keuse maak oor die Evalueringskaart vir elke kandidaat. 'n Verspreiding van al die Evalueringskaarte moet tydens die eksamen gebruik word vir evaluering by elke sentrum. Die Evalueringskaart wat vir elke kandidaat gekies word, moet met sorg gekies word sodat elke kandidaat sy volle potensiaal ten toon kan stel. Die opwarmingsfase sal vir die eksaminator alreeds 'n aanduiding kan gee watter kaart om te kies. **Onthou dat die toets oor die mondelinge vaardigheid van die kandidaat gaan en nie 'n algemene kennis toets is nie. As dit blyk dat die kandidaat die onderwerp totaal onvanpas en te moeilik vind, is dit heeltemal aanvaarbaar om die gesprek te verander na dinge waarvoor die kandidaat makliker kan gesels. Dit is onnodig om in sulke omstandighede rigied by die riglyne van die Evalueringskaart te hou.**
14. Die eksaminator moet so sit dat hy/sy na die kandidaat front met 'n tafel of lessenaar tussen hulle. Kandidate moenie sien as die eksaminator enige aantekeninge op die Opsommende Puntelys of enige ander papiere maak nie.

DIE MAAK VAN DIE OPNAMES

15. Sentrums moet vroegtydig verseker dat hul apparaat in 'n goeie werkende toestand is. Slegs bandopnemers mag gebruik word. Die bandopnemer en die kassette moet 'n geruime tyd voor die afneem van die toets, verkieslik met 'n kandidaat of iemand anders, in die lokaal getoets word. Die opwarmingsessie kan ook as 'n geleentheid beskou word waartydens die klankgehalte getoets word. Waar moontlik, is dit verkieslik om 'n bandopnemer te gebruik wat 'n eksterne mikrofoon het sodat aparte mikrofone vir die eksaminator en kandidaat gebruik kan word. As daar slegs een mikrofoon beskikbaar is, is dit verkieslik dat die mikrofoon so opgestel word dat dit na die kandidaat gedraai word. Dit is baie belangrik dat die klankgehalte voor die afneem van die toets getoets word; aanpassings aan die volume gedurende die afneem van die toets moet vermy word. Voorsorg moet getref word om geraas buite die lokaal en ook lang stiltes tydens die toets te vermy. Gedurende die afneem van die mondelinge evaluering moet gereelde toetse gedoen word om te verseker dat die kassette deurentyd duidelik hoorbaar is.

Die bandopnemer mag onder geen omstandighede afgeskakel word tydens die afneem van die toets nie. Die enigste kere wat dit wel toelaatbaar is, is tussen die opwarmingsessie en die hoofdeel van die toets (sien afdeling 8).

Die opnames moet op **Kant A** van die kasset begin en albei kante van die kasset moet eers gebruik word voordat met 'n nuwe kasset begin word. Eksaminatore moet verseker dat 'n kandidaat se opname nie van Kant A oorloop na Kant B toe nie. Beplan so dat dit slegs op een kant van die band is. Aan die einde van elke kant van die kasset moet die eksaminator sê: "Geen verder opnames op hierdie kant nie."

Kant A van elke kasset moet met die volgende aankondiging deur die eksaminator begin word:

Sentrumnommer:	(bv)	NA9x
Sentrumnaam:	(bv)	ABC Akademie
Eksamen:	0556	Afrikaans Tweede Taal
Naam van eksaminator:	(bv)	Me A Zxq
Datum:	(bv)	1 Oktober 2002

Die opname van elke kandidaat moet baie duidelik op die kasset as volg deur die eksaminator aangekondig word:

Kandidaatnommer: (bv) 0070
 Naam van kandidaat: (bv) Abdi Zacharia

Aan die einde van die kasset moet die eksaminator baie duidelik sê: “ Dis die einde van die opname.”

Voordat die kassette weggestuur word, moet die eksaminator baie seker maak dat die opname van elke kandidaat baie duidelik is. Die kassette moet dan teruggedraai word na Kant A. Die inhoud van elke kasset moet baie duidelik op die etiket aangedui word.

ALGEMENE RAAD

16. Hou asseblief die volgende in gedagte tydens die evalueringssessie:

Wees te alle tye objektief. Moenie toelaat dat enige kennis ten opsigte van die kandidaat se karakter of ingesteldhede u objektiewe evaluering beïnvloed nie. (Byvoorbeeld, kennis dat ‘n kandidaat uiters konsensieus is, is irrelevant tydens die evalueringssessie.) As die kandidaat se vertoning tydens die evalueringssessie op enige wyse beïnvloed word deur moeilike persoonlike omstandighede (byvoorbeeld die dood van ‘n ouer), kan daar aansoek gedoen word op die betrokke dokumentasie vir Spesiale Oorweging. Eksaminatore moenie self spesiale toegewings in sulke gevalle maak nie.

Wees realisties: Onthou Afrikaans hoef nie die kandidaat se moedertaal te wees om volpunte te verdien in een van die kategorieë nie. Dis ook belangrik dat ‘n eksaminator nie moontlike foute sal oorsien as die kandidaat wel ‘n moedertaalspreker is nie.

Wees konsekwent: Dis belangrik dat die nasienskema op dieselfde wyse aangewend word vir alle kandidate sodat ‘n betroubare merietelys van die kandidate deur die sentrum verkry kan word.

Wees positief: Tydens die evaluering is dit belangrik om in gedagte te hou dat die toets gaan oor dit wat die kandidate **kan doen** en nie om hulle te penaliseer vir dit wat hulle **nie kan doen nie**. (Dit beteken nie dat aspekte soos akkuraatheid in byvoorbeeld grammatika en uitspraak misgekyk moet word nie. Hierdie is ‘n **herinnering dat die IGCSE mondelinge evaluering oor positiewe bepunting gaan.**)

17. Om die mondelinge evaluering effektief af te neem, sal eksaminatore:

- altyd die kandidate op hul gemak stel aan die begin van die toets (glimlag as die kandidaat die lokaal binnekom, wys waar hulle moet sit, ensovoorts) terwyl hulle nogtans die indruk behou dat dit ‘n formele eksamen is.
- nooit rondloop en die kandidate tydens die toets onnodig steur nie.
- altyd geïnteresseerd lyk, al is dit baie vervelig.
- nooit kandidate in die rede val met hul eie sienings nie.
- nooit foute korrigeer nie.
- nooit onnodige verrassing of ongeduld toon nie.
- nooit die indruk gee dat daar slegs ‘n ‘regte’ antwoord op die vrae is nie.
- altyd die beste uit hul kandidate haal deur ‘oop’ vrae aan die kandidate te stel wat hulle in staat sal stel om goeie respons te lewer en nie net ‘n klomp geslote vrae te vra waarop kandidate slegs ja/nee kan antwoord nie.
- nooit die toets afneem asof dit ‘n algemene kennis toets is nie.
- nooit hul opinie oor die kandidaat se vertoning tydens, of na die toets, aan die kandidaat laat blyk nie. ‘n Goeie eksaminator sal gewoonlik daarin slaag om ‘n kandidaat met ‘n glimlag te laat gaan.

Nasienskema

Bepunt elke kategorie uit 10 (struktuur, woordeskat en vloeiendheid), tel dan hierdie bymekaar vir 'n totale punt uit 30.

Punt	Struktuur (10)	Woordeskat (10)	Vloeiendheid (10)
9-10	Die kandidaat demonstreer die vermoë om 'n verskeidenheid strukture akkuraat en konsekwent te gebruik. Foute mag insluit wanneer gepoog word om meer gesofistikeerde strukture te gebruik, maar die eksaminator is oortuig dat die kandidaat met selfvertroue die strukture kan gebruik.	Die kandidaat toon genoegsame bemeestering van woordeskat om met 'n mate van korrektheid te reageer. Sekere vorme van betekenis word bereik en 'n mate van gesofistikeerde inligting/idees word gekommunikeer. Daar sal slegs die enkele foutiewe gebruik van woordeskat plaasvind.	Die kandidaat toon 'n volgehoue vermoë om die gesprek aan die gang te hou en 'n bydrae te lewer. Die kandidaat kan reageer as die strekking van die gesprek verander en selfs nuwe idees inisieer. Uitspraak en intonasie is akkuraat met slegs enkele foute.
7-8	Daar word meestal van eenvoudige strukture gebruik gemaak, maar meer komplekse strukture kan ook suksesvol aangewend word. Foute kom wel voor, maar dit verhinder nie kommunikasie nie.	Die kandidaat beskik oor genoegsame woordeskat om idees en inligting oor te dra, maar daar is 'n leemte aan absolute korrektheid. Woordeskat is nie baie wyd en afwisselend nie.	Die kandidaat reageer geredelik op vrae gedurende die gesprek sodat gereelde aansporing onnodig is. Klem en intonasie is gewoonlik korrek. Baie min inspanning word deur die luisteraar benodig.
5-6	Die kandidaat sal geneig wees tot foute as daar wyer as die eenvoudige strukture gewaag word. Eenvoudige akkuraatheid word gewoonlik bereik en kommunikasie word gehandhaaf .	Woordeskat dra basiese idees en inligting oor, maar daar is 'n leemte aan akkuraatheid. As daar wyer as die bekende gewaag word, is daar huiwering en word na die korrekte woord gesoek.	Die kandidaat probeer hard om op al die vrae te antwoord. Hy/Sy sal gereeld aangespoor moet word en waag slegs een sin op 'n slag, maar slaag tog daarin om die kommunikasie aan die gang te hou. Daar is duidelike foute met klem en intonasie, maar dit verhinder nie kommunikasie nie.
3-4	Respons sal gewoonlik slegs uit enkele woorde of baie eenvoudige sinne bestaan - met foute. Foute sal kommunikasie strem, maar nie verhinder nie.	Woordeskat sal soms onvoldoende wees om selfs eenvoudige idees oor te dra en daar sal gereelde stiltes wees.	Antwoorde sal kort en wydverspreid wees. Die kandidaat moet aangemoedig word om wyer as die eenwoord-response te antwoord. Verkeerde gebruik van klem en intonasie bemoeilik kommunikasie, maar die kandidaat kan gewoonlik deur 'n baie simpatieke luisteraar verstaan word.

1-2	Eenwoord-response sal aan die orde van die dag wees. Pogings om volsinne te gebruik, slaag nie daarin om kommunikasie te bewerkstellig nie. Daar word pogings aangewend om te reageer op sekere aspekte gedurende die gesprek.	Genoegsame Afrikaanse woorde is bekend om klein brokkies inligting oor te dra, maar kommunikasie sal baie beperk en deurmekaar wees.	Antwoord is so kort en onakkuraat dat baie gekommunikeer word. Gebruik van enkele woorde aan die orde van die dag en daar sal lang stilles wees. Verkeerde gebruik van klem en intonasie veroorsaak probleme selfs vir die baie simpatieke luisteraar. Herhaling is nodig om kommunikasie te verkry.
0	Totaal beperk/ geen poging word aangewend om te reageer nie.	Totaal beperk/ geen poging word aangewend om te reageer nie.	Verkeerde gebruik van klem en intonasie verhoed kommunikasie, selfs al word herhaalde pogings aangewend.

A Betroubare dogters

Kandidaat se kaart

Bespreek met die eksaminator jou reaksie op die stelling dat dogters meer betroubaar, verstandig en hardwerkend as seuns is.

Jy mag die volgende in gedagte hou:

- seuns en dogters in 'n gesin – die hulp wat hulle aan hul ouers kan verleen
- seuns en dogters in die skool – hul prestasies en uitslae
- beroepskeuses vir seuns en dogters
- die verskil in gedrag tussen die twee geslagte buitekant die skool
- die verandering in rolle namate die tieners groter word. Het mans meer verantwoordelikhede as dames?
- Moet seuns en dogters aan dieselfde reëls onderwerp word tuis en by die skool?

Jy mag ook jou eie idees gebruik.

Jy mag geen notas maak nie.

Belangrike punte vir die onderwyser/eksaminator

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoond te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei.

Geen notas mag gemaak word nie.

Fase 3: Ontwikkeling

Bespreek die idees en voorstelle met die kandidaat.

B Verandering in leefstyle

Kandidaat se kaart

Bespreek met die eksaminator die veranderinge wat plaasgevind het in die wyse waarop mense vandag in jou land lewe in vergelyking met die dae toe jou grootouers tieners was.

Jy mag die volgende in gedagte hou:

- standaard van lewe; inkomste en besittings
- standaard van gesondheidsorg en kennis oor 'n gesonde leefstyl
- ingesteldhede ten opsigte van godsdiens en ander gelowe
- die wyse waarop tieners tuis en by die skool optree
- die kleredrag van tieners vandag
- geleenthede om te reis en kennis van die wêreld.

Jy mag ook jou eie idees gebruik.

Jy mag geen notas maak nie.

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoond te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei.

Geen notas mag gemaak word nie.

Fase 3: Ontwikkeling

Bespreek die idees en voorstelle met die kandidaat.

C Hoekom is daar oorloë?**Kandidaat se kaart**

Bespreek met die eksaminator jou beskouing oor die oorsake van oorlog en hoe dit verhoed kan word.

Jy mag die volgende in gedagte hou:

- die oorsake van oorloë in die verlede
- waarom nasies dit soms eerder verkies om oorlog te maak as om met mekaar te praat
- die mense wat tydens oorloë die meeste ly
- hoe oorloë verhoed kan word
- die rol van die Verenigde Volke en ander internasionale organisasies
- sal jy ooit bereid wees om in 'n oorlog te veg?

Jy mag ook jou eie idees gebruik.

Jy mag geen notas maak nie.

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoond te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei. Geen notas mag gemaak word nie.

Fase 3: Ontwikkeling

Bespreek die idees en voorstelle met die kandidaat.

D Die huwelik**Kandidaat se kaart**

Besprek met die eksaminator jou beskouing oor die belangrikheid van die huwelik in jou land en in jou lewe.

Jy mag die volgende in gedagte hou:

- die beste manier om 'n huweliksmaat te kies
- watter invloed jou gesin op jou keuse vir 'n lewensmaat sal hê
- waarom sommige mense die huwelik belangrik ag vir 'n stabiele gemeenskap
- watter kwaliteite sal jy in 'n toekomstige lewensmaat soek?
- moet die huwelik noodwendig altyd 'n lewenslange verhouding wees?
- Watter probleme ontstaan as 'n huwelik misluk?

Jy mag ook jou eie idees gebruik.

Jy mag geen notas maak nie.

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoond te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei.

Geen notas mag gemaak word nie.

Fase 3: Ontwikkeling

Besprek die idees en voorstelle met die kandidaat.

E Die gelukkigste tyd in my lewe**Kandidaat se kaart**

Bespreek met die eksaminator die voordele en nadele om vandag 'n tiener te wees.

Jy mag die volgende in gedagte hou:

- ten opsigte waarvan sal jou lewe moeiliker raak as jy 'n volwassene is
- ten opsigte waarvan is dit makliker om 'n volwassene eerder as 'n tiener te wees
- sommige aspekte wat konflik kan veroorsaak tussen tieners en volwassenes
- die groepsdruk wat tieners tuis en by die skool ervaar
- dinge wat jou in besonder baie gelukkig en/of hartseer maak
- versoekings en gevare wat tieners kan ervaar.

Jy mag ook jou eie idees gebruik.

Jy mag geen notas maak nie.

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoond te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei. Geen notas mag gemaak word nie.

Fase 3: Ontwikkeling

Bespreek die idees en voorstelle met die kandidaat.

F Kies 'n onderwerp**Kandidaat se kaart**

Kies een van die onderstaande onderwerpe en praat daarvoor vir omtrent vyf minute. Die eksaminator sal 'n paar vrae stel wanneer jy klaar gepraat het. Jy mag 'n minuut of twee neem om kortliks enkele gedagtes neer te skryf voor jy begin.

- 1 Die invloed wat godsdiens op my lewe het.
- 2 My gevoelens oor oud word.
- 3 Die keer toe ek tydens 'n spesiale geleentheid siek geword het.
- 4 Seuns is versot op sport – meisies is verveeld daarmee.
- 5 Dinge wat my woedend maak.

Fase 1: Opwarming

Stel vrae aan die kandidaat oor homself/haarself, die skool, ensovoorts om hom/haar die geleentheid te gee om gewoon te raak aan die eksamensituasie. Moenie punte toeken nie.

Fase 2: Begin opdrag

Gee die evalueringskaart aan die kandidaat en behandel die instruksies met hom/haar om seker te maak hy/sy verstaan wat verwag word.

Die kandidaat word 'n paar minute gegee om die opdrag deur te lees en voor te berei.

Slegs vir **Kaart F** mag kort notas gemaak word, maar die eksaminator moet dit inneem aan die einde van die evalueringssessie.

Fase 3: Ontwikkeling

Bespreek die idees en stellings met die kandidaat.

